V's televisierecensententeam bestaat uit Yasmina Aboutaleb, **Hassan Bahara**, Arno Haijtema, Alex Mazereeuw en Doortje Smithuijsen.

Tv-recensie

HASSAN BAHARA

Afkicken

Na de laatste aflevering van 'Succession' voelt het Nederlandse tv-aanbod net wat schraler aan dan normaal.

Eigenlijk was de Nederlandse tv op maandagavond een beetje bijzaak. Ja, er was veel interessants te zien. *Half Holland in crisis* bijvoorbeeld, met de altijd goedgehumeurde presentator Yora Rienstra. Zelfs de nakende klimaatcatastrofe die ons gaat wegvagen weet Rienstra met onverwoestbaar gemoed in kaart te brengen. Ook was de eerste aflevering te zien van de intrigerende vijfdelige documentaire *Een Amerikaanse nachtmerrie*, over de Nederlander Jaitsen Singh, die in de Verenigde Staten een gevangenisstraf uitzit van 56 jaar.

Kortom, een goede investering van onze publieke gelden. Maar in gedachten was ik maandag – en met mij een aanzienlijke volksstam – vooral bij de laatste aflevering van de HBO-serie *Succession*, u weet wel, over de onuitstaanbare en onweerstaanbare familie Roy, een mediadynastie gemodelleerd naar Rupert Murdoch en zonen. In de laatste aflevering zou eindelijk duidelijk worden welke van de Roy-kinderen het familiebedrijf Waystar Royco zou overnemen.

Elders in de krant kon u lezen waar het in die laatste aflevering precies op uitdraaide. Het was (voor de zekerheid toch nog een spoileralert) een mentale dreun van jewelste. Zoals in alle briljante afrondingen van de afgelopen tien jaar (*Breaking Bad, Better Call Saul*) volgde een genadeloze afrekening met hoogmoed, met onverdiende privileges zo u wilt. Het doek viel neer. Deze kijker staarde nog even voor zich uit, de mond open van verbijstering.

> Het is alsof je opeens moet tafelen in een morsige snackbar om de hoek terwijl je diners in sterrenrestaurants gewend bent

Gebutst, gebroken. Zo eindigen de Roy-kinderen. Maar niet alleen zij. Ook Amerika ligt in de laatste afleveringen in scherven. Uiteengerukt door een invloedrijk, maar ook cynisch en liefdeloos media-imperium. Je hoeft geen grote Amerika-kenner te zijn om de gelijkenissen te zien met de nefaste invloed van Fox News.

En nu is het afkicken geblazen. Geen kriebels in de buik meer op de maandagmiddag, wetend dat er die avond een uurtje magistrale tv zal volgen. Geen onderdompeling meer in een wereld van luxe en overdaad. Geen Kendall, Roman en Shiv Roy meer, personages die alles hebben, van privévliegtuigen tot de scherpste oneliners ooit geschreven. Alleen dat ene essentiële ding missen ze: de onvoorwaardelijke aandacht en liefde van hun barse en emotioneel gemankeerde vader.

Van die hoogte terugkeren naar de Nederlandse tv is best lastig. Het voelt allemaal net iets schraler aan dan normaal. Niet gemeen bedoeld, maar het is alsof je opeens moet tafelen in een morsige snackbar om de hoek terwijl je vijfgangendiners gewend bent in Michelinrestaurants. Oneerlijk om te vergelijken, ik weet het. Hoe hard we ook ons best doen, we zijn gewoon geen partij voor de makers overzee die een oneindig budget hebben, en over busladingen aan topacteurs beschikken.

Dus zit er niks anders op dan opnieuw te kalibreren. *Succession* moet weer uit ons systeem. We moeten weer op zoek naar een frisse blik op het vaderlands medialandschap.

WOENSDAG 31 MEI

Vandaag

MEDIA Andy Warhol schond auteursrecht met zeefdruk Prince, oordeelt Hooggerechtshof VS

De uitspraak kan in de VS grote gevolgen hebben voor kunstenaars.

In 1984 maakte Andy Warhol op basis van een foto van celebrityfotograaf Lynn Goldsmith een paarse zeefdruk van Prince. Dat deed hij in opdracht van het tijdschrift *Vanity Fair* bij het verschijnen van het nummer *Purple Rain*. Goldsmith stond destijds vermeld als maker van de foto en kreeg er ook voor betaald.

Ze ontdekte echter pas in 2016 dat Warhol nog eens vijftien extra zeefdrukken in andere kleuren had gemaakt. Na het overlijden van Prince kreeg de uitgever van *Vanity Fair* toestemming van de Andy Warhol Foundation om tegen vergoeding van 10 duizend euro een oranje variant op de tijdschriftcover te plaatsen. De fotograaf beschuldigde de stichting vervolgens van inbreuk op haar auteursrechten op de foto.

Het Hooggerechtshof, de hoogste Amerikaanse rechter, heeft inmiddels bepaald dat dit gebruik van de oranje Prince-zeefdruk inderdaad geen eerlijk gebruik ('*fair use*') is. *Fair use* is een begrip uit het Amerikaanse auteursrecht. Onder bepaalde omstandigheden kan het opnemen van andermans werk in je eigen kunstwerk 'fair' zijn en daarmee toegestaan.

Hierbij speelt de vraag of gebruik van het oorspronkelijke werk 'transformatief' is. Dat wil zeggen: of er iets wezenlijk nieuws wordt toegevoegd waardoor het werk een ander karakter of een andere betekenis krijgt. Daarnaast is van belang of het werk commercieel wordt gebruikt.

Volgens de Andy Warhol Foundation voegde de Prince-zeefdruk wel degelijk een nieuwe boodschap en betekenis toe aan de foto van Goldsmith.

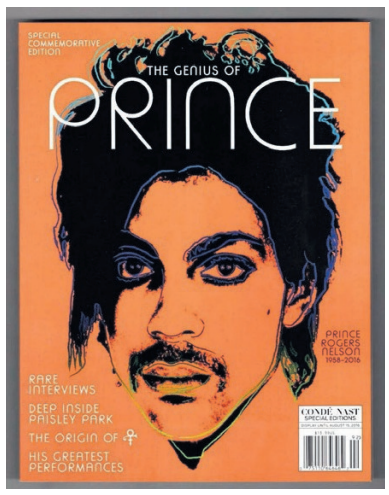

De betwiste cover met zeefdruk van Prince. Foto Vanity Fair

> **Volgens het hof gaat het bij de bewerking van Warhol om 'bescheiden aanpassingen'**

Warhol zou de kwetsbare en ongemakkelijke Prince op de foto hebben getransformeerd tot een iconische en '*larger than life*'-figuur. Daardoor is er volgens de stichting sprake van transformatief gebruik en dus van *fair use*.

Het Hooggerechtshof volgt toch de argumenten van de fotograaf. 'Lynn Goldsmiths werk heeft, net als dat van andere fotografen, recht op auteursrechtbescherming, ook tegen beroemde kunstenaars', aldus het Hof. Hoewel de bewerking van Warhol op zich een nieuwe uitdrukking geeft aan de foto, blijven het volgens het hof toch 'bescheiden aanpassingen'.

Foto en zeefdruk worden allebei gebruikt ter illustratie van publicaties over de persoon Prince, ze zijn in feite inwisselbaar. Daar komt bij, aldus het Hof, dat het gebruik van de zeefdruk zuiver commercieel is. Er is geen sprake van transformatief gebruik en *fair use*. De Andy Warhol Foundation moet Goldsmith daarom een vergoeding betalen.

Dirk Visser, hoogleraar auteursrecht in Leiden, benadrukt dat de uitspraak beperkt is tot het gebruik op het omslag van het tijdschrift. 'Het zegt dus eigenlijk niks over ander gebruik van dit soort ontleningskunst. Het maken ervan is mogelijk helemaal niet verboden. Maar daar zit meteen de onduidelijkheid: welk gebruik kan nu wel of niet worden verboden? In een museum hangen mag mogelijk wel, maar het voor veel geld verkopen van een exemplaar misschien weer niet.'

Die onduidelijkheid kan volgens Visser grote invloed hebben op de waarde van dit soort kunst. En daarmee op de bereidheid om deze kunst te maken, kopen of verhandelen. 'In Europa speelt hetzelfde probleem, ook al kennen we hier geen *fair use*. Hier is de vraag of dit soort ontleningskunst als 'parodie' of 'pastiche' toelaatbaar is.' Rechtspraak in Duitsland wijst wel in die richting, aldus Visser. 'Maar commercieel gebruik op een cover van een tijdschrift is vermoedelijk ook in Europa verboden zonder toestemming van en betaling aan de maker van het onderliggende werk.'

Bas Kist

PODCAST

V luistert naar (nieuwe) podcasts en bespreekt er elke week een.
Vandaag: ***De Taxioorlog*** *vertelt een onthutsend verhaal over de onderwereld.*

Als de taximarkt in 2000 wordt geliberaliseerd, zijn de peperdure vergunningen van chauffeurs in één klap niets meer waard. De ME moet vaak ingrijpen als chauffeurs van Taxi Centrale Amsterdam (TCA) hun woede koelen op nieuwkomer Taxidirect. De taxioorlog is een feit.

TCA-chauffeurs Cees Meester en Jan den Hartog zijn haantje-de-voorste bij de vaak gewelddadige confrontaties bij het Centraal Station en het Leidseplein. Maar het duo neemt óók het voortouw als aan het licht komt dat de top van de TCA banden lijkt te hebben met de onderwereld.

Cees Meester en Jan den Hartog zijn de hoofdrolspelers in de fascinerende en onthutsende podcast *De Taxioorlog*, gemaakt door onderzoeksjournalist Sander 't Sas, samen met BNR. 't Sas stond als gretige, 24-jarige radioverslaggever vooraan tijdens de opstootjes, en heeft al zijn reportages en interviews bewaard in zijn archief.

Spil van de TCA is destijds directeur Dick Grijpink. Als hij in 2001 dertig dagen vastzit op verdenking van afpersing en witwassen, neemt Den Hartog de leiding van de centrale tijdelijk op zich. Hij rolt van zijn stoel door alle ondoorzichtige geldstromen en constructies die hij ontdekt.

De Taxioorlog
Journalistiek
★★★★☆

Sander 't Sas/BNR
Zes afleveringen.

Als Grijpink terugkeert als directeur, huurt hij zes kooivechters in om onwillige chauffeurs terug in het gelid te krijgen. 'Wat zal ik doen, ruggetje of neussie?', vraagt een van de kleerkasten aan Grijpink.

Intussen werken Meester en Den Hartog heimelijk samen met politie en justitie. Ze bewijzen dat er 2 miljoen euro uit het spaarfonds is weggesluisd. Maar de twee chauffeurs betalen een zware prijs voor hun strijd, zo vertellen ze twintig jaar later.

In de podcast krijgen ze grote lof toegezwaaid van misdaadjournalisten John van den Heuvel *(De Telegraaf)* en Paul Vugts *(Het Parool)*, die de taxioorlog ook versloegen. Toch is de TCA-top nooit vervolgd, tot frustratie van de twee chauffeurs. Jammer en ook een beetje laf dat de toenmalige TCA-directie, politie en justitie niet wilden meewerken aan deze razend spannende en goed onderbouwde podcast.

Bart Dirks